

B.V.D.

Nr. : 686.236
Bijl. : 2

VERTROUWELIJK

Betr.: Radiotoespraak Ds. H.J. Kater
op 9 maart j.l..

Met referte aan de in mijn afwezigheid door
Drs. Kuipers aan Uwe Excellentie geschreven brief d.d.
22 maart j.l. moge ik U mededelen, dat de Secretaris-Generaal der Generale Synode van de Nederlands Hervormde Kerk, Dr. E. Emmen, inmiddels de heer Kuipers heeft geantwoord bij brief van 3 mei j.l., waarvan ik U hierbij copie doe toekomen.

Ofschoon de houding van Dr. Emmen ongetwijfeld sympathiek is, kon de inhoud van zijn brief mij niet bevredigen, gezien het feit dat naar ik inmiddels had vernomen een vijftal Amsterdamse predikanten zich tot het Moderamen der Nederlands Hervormde Kerk had gewend teneinde het "besluit" van het ministerie der Hervormde predikanten te Amsterdam - om aan BVD-ambtenaren geen inlichtingen te verstrekken - algemeen te doen maken. Ik heb hierin aanleiding gevonden het Moderamen de kwestie uiteen te zetten en moge U ook van deze brief, d.d. 24 mei j.l. copie aanbieden.

Intern is inmiddels met de onderzoekingsambtenaren over deze aangelegenheid van gedachten gewisseld. Hun is onder het oog gebracht, dat de predikant zijn positie als zeer delicaat ziet en opdracht is derhalve gegeven daarmede rekening te houden. Ik ben overtuigd dat dit ook in de praktijk geschiedt; de wijze waarop door enige onderzoekingsambtenaren hun werk wordt gezien, is inderdaad zeer reëel. Het deed mij overigens goed daarbij te vernemen, dat tot dusverre buiten Amsterdam generlei moeilijkheden zijn onderhouden, en dit was mij aanleiding de ban op contacten te Amsterdam op te heffen.

Van de eventuele reactie van het Moderamen zal ik Uwe Excellentie op de hoogte stellen.

HET HOOFD VAN DE DIENST

Mr. J.S. Sinninghe Damsté

Aan Zijne Excellentie
de Minister van Binnenlandse Zaken
te
'S-GRAVENHAGE

VERTROUWELIJK

cc
24 mei 1963.

686.236
--

Hoegeerwaarde Heren,

Naar aanleiding van de publicaties in de Nederlandse pers, medio maart j.l., betreffende een besluit van de Nederlands Hervormde predikanten te Amsterdam om geen inlichtingen te verstrekken aan de BVD, moge ik Uw aandacht voor het volgende vragen.

Gedurende de maand maart was ik buitenslands en tijdens mijn afwezigheid heeft namens mij Drs. A. Kuipers tersake contact opgenomen met Uw Secretaris-Generaal, Dr. E. Emmen. Aanleiding was het radiopraatje van Ds. H.J. Kater, voor de V.P.R.O. op 9 maart gehouden.

Dr. Emmen deelde mede, dat inderdaad in het ministerie van predikanten te Amsterdam over het genoemde onderwerp gesproken is, doch in algemene zin en in verband met de ambtsbevoegdheid en het ambtgeheim van een predikant. Concrete gevallen zijn daarbij niet ter sprake gekomen.

Uiteraard betreur ik het - en ik zou mij kunnen voorstellen, dat U van eenzelfde gevoelen zijt - dat Ds. Kater deze kwestie in het openbaar heeft aangesneden en daarbij heeft gesproken van "narigheden" i.v.m. verzoeken van ambtenaren van de BVD om inlichtingen over personen. Dr. Emmen heeft overigens duidelijk gemaakt, dat deze uitlatingen geheel voor rekening van Ds. Kater komen.

Ik betreur het tevens dat het ministerie van Amsterdamse predikanten tersake tot een besluit is gekomen zonder zich tersake te doen voorlichten zijdens de BVD. Dit zou de probleemstelling zonder twijfel ten goede zijn gekomen.

- 2 -

Aan het Moderamen van de
Generale Synode der Nederlands Hervormde Kerk
Carnegielaan 9
's-GRAVENHAGE

De BVD heeft een wettelijke taak, die in de gegeven omstandigheden onvermijdelijk is. Uitoefening van die taak is niet mogelijk zonder medewerking van het publiek en inzonderheid van zodanige personen, die over feiten en omstandigheden omtrent hun omgeving kennis dragen en een objectief oordeel daaromtrent kunnen hebben. Onder desulken neemt de predikant uit hoofde van zijn functie in de samenleving een bijzondere plaats in. Juist hij kan omtrent de persoon die lid van zijn gemeente is in menig geval inlichtingen verstrekken, welke voor de Dienst van bijzonder belang zijn en waarvan de mededeling ook voor betrokkene zelf van belang kan zijn.

De taak van de BVD is een delicate, in niet mindere mate dan de positie van de predikant dit is. De ambtenaren van zijn Dienst zijn hiervan terdege doordrongen; zij beogen zeer zeker niet een inbreuk op het ambtsgeheim van de predikant uit te lokken, maar zij weten ook dat een predikant zoals gezegd over wetenschap beschikt, welke ook bij de ruimst mogelijke interpretatie van het begrip ambtsgeheim daar niet onder valt en het is juist deze wetenschap waaraan zij behoefte hebben. Zij zijn in het algemeen niet op "geheimen" uit, maar op inlichtingen welke hen de weg kunnen wijzen.

De BVD heeft generlei executieve bevoegdheden en spreekt met derden slechts op basis van vrijwilligheid. Is iemand daartoe niet bereid - om hem moverende redenen - dan kan de BVD het wegvallen van deze informatiemogelijkheid betreuren, maar de vrijheid tot weigeren staat voorop. Introducering van het ambtsgeheim is waarlijk niet nodig om een weigering te motiveren; het is een onjuiste motivering bovendien, en zij leidt dus tot verwarring.

Deze tersake in Amsterdam ontstane verwarring en in het bijzonder de publicatie van het daarop gebaseerde besluit - en de mededeling dat "narigheden" de oorzaak waren - schaden uiteraard de BVD in aanmerkelijke mate bij de uitoefening van zijn, hem door de Overheid opgedragen taken en maken de Dienst bij het publiek verdacht. Gelukkig zijn er nog altijd vele geestelijke herders, die het belang van een goede informatie aan de BVD insien en beseffen dat van die informatie een gepast gebruik gemaakt wordt, zodat zij in deze hun morele plicht als staatsburger laten prevaleren. Zij die ondanks dat een zekere beduchtheid of wel een bepaalde

wrevel jegens de veiligheidsdienst koesteren, mogen bedenken, dat het hun vrij staat inlichtingen te weigeren, zelfs die inlichtingen - zoals de meeste - welke in geen enkel verband tot hun ambtsgeheim staan, doch dat een openlijk en tendentius afficheren volkomen overbodig is en buitendien het Overheidsbelang schaadt.

Ik zou U willen verzoeken om, indien deze aangelegenheid in organisatorisch verband te Uwer kennis zou worden gebracht, het bovenstaande in Uw beschouwing te willen betrekken, teneinde het vraagstuk van de handhaving van het ambtsgeheim te scheiden van dat van de vrijheid tot het weigeren van inlichtingen. De betreffende ambtenaren van mijn Dienst heb ik, naar aanleiding van het voorgevallene, nog eens uitdrukkelijk gewezen op hun taak, bij het inwinnen van inlichtingen de positie van de predikanten altijd in het oog te houden.

Voor Uw bijzondere aandacht in deze kwestie zal ik U erkentelijk zijn.

Met de meeste hoogachting,

Mr. J.S. Sinnighe Damsté
Hoofd van de Binnenlandse Veiligheidsdienst